

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 12 au 16 mars 2023

Souguia n° 86

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Pessah

Vente du Hamets (1)

Peut-on s'appuyer sur la vente du Hamets a priori ?

Le Minhag de vendre le Hamets à un non-juif afin de s'acquitter de Bal Yiré ou Bal Yimatsé, est un Minhag répandu et accepté qui s'appuie sur une Tossefta. Cependant il y a lieu de savoir si cette permission s'appliquerait aussi dans les cas où il y a une ruse comme par exemple si l'on sait pertinemment que le Goy ne touchera pas au Hamets et le rendra intact après Pessah. Nous devons aussi dans cette première partie vérifier si cette vente est permise a priori ou bien si ce n'est que dans les cas de force majeure ou de grandes pertes (comme c'est le cas pour des supermarchés). De même, vendre sa maison entière pour éviter de faire la Bedikat Hamets et le Biour peut-il se justifier ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֵא יֵאָרַע דְּבַר תִּקְלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשֵׁל בְּדַבָּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֵא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבָּר הַלְכָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתַבּוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מְשַׁכְּמִים וְהֵם מְשַׁכְּמִים. אֲנִי מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי תּוֹרָה וְהֵם מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רֹצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רֹצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

1. La source de la permission de vendre son Hamets

משנה מסכת פסחים פרק ב משנה א

כל שעה שמותר לאכול לבהמה לחיה ולעופות ומוכרו לנכרי ומותר בהנאתו [...]

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים כא.

ומוכרו לנכרי: פשיטא לאפוקי מהאי תנא
דרתניא ב"ש אומרים לא ימכור אדם חמצו
לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה
אומרים יכל שעה שמותר לאכול מותר למכור

מזנעא לה וולא עבר עליה צנל יראה: ולאו אדעסיה. לצטלוויי: קודם.
שיבוא הפסח דקסברי מזה עליו לצערו מן העולם ולא שיהא קיים:

שם פרק ב הלכה יב
ישראל וגוי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל הרי
זה מוכרו לנכרי ונותנו במתנה וחוזר ולוקח ממנו לאחר
הפסח ובלבד שיתנו לו במתנה גמורה

שם הלכה יג
רשיי ישראל שיאמר לנכרי עד שאתה לוקח במנה קח
במאתים שמא אצטרך ואבוא ואקח ממך אחר הפסח

תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק א הלכה ז
בראשונה היו אומ' אין מוכרין חמץ לנכרי ואין נותנין לו
במתנה אלא כדי שיאכלנו עד שלא תגיע שעת הביעור
עד שבא ר' עקיבא ולמד שמוכרין ונותנין מתנה אף
בשעת הביעור אמ' ר' יוסה אילו דברי בית שמיי ואלו
דברי בית הלל הכריע ר' עקיבא לסייע דברי בית הלל

שם הלכה ז
אומר הוא ישראל לגוי עד שאתה לוקח במנה בוא וקח
במאתים, עד שאתה לוקח מגוי בוא וקח מישראל
שמא אצרך ואקח ממך אחר הפסח, אבל לא ימכור לו
ולא יתן לו על תנאי, ואם עשה כן הרי זה עובר על בל
יראה ובל ימצא.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ד הלכה ו
ישראל וגוי שהיו באין בספינה והיה חמץ ביד ישראל
והגיעה שעה חמישית הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו
במתנה וחוזר ולוקחו ממנו אחר הפסח, ובלבד שיתננו
לו מתנה גמורה.

תפארת שמואל מסכת פסחים פרק ב סימן

ד אות א
שמא אצטרך ואקח ממך אחר הפסח. כך
פירושו תקח הרבה ממני שמא אצטרך
לחזור ולקנות ממך ואתן לך ריוח ולכן קנה
הרבה:

רא"ש מסכת פסחים פרק ב סימן ד

ותניא בתוספתא ישראל ונכרי שהיו בספינה וחמץ ביד ישראל
הרי הוא מוכר לנכרי או נותנו לו במתנה וחוזר ולוקח ממנו לאחר
הפסח. ובלבד שיתנהו לו במתנה גמורה ורשאי ישראל שיאמר
לנכרי עד שאתה לוקח במנה קח במאתים[א] שמא אצטרך ואקח
ממך אחר הפסח

ספר שבלי הלקט סדר פסח סימן רטז

תוספתא. ישראל ונכרי שהיו באים בספינה רשאי ישראל לומר לנכרי טול כך וכך חמץ שמא אצטרך ואקח ממך
לאחר הפסח. **ושאלו כזאת לפני רבינו האיי גאון** צ"ל ישראל שאמר לנכרי בימי פסח קנה לך חטה שנתחמצה
שמא אצטרך לאחר הפסח לקנות ממך ושמע הנכרי וקנה כמצותו רשאי אותו היהודי לקנות חטה ממנה אי לא.
והשיב כך ראינו שזה מותר מפני שאין לו עמו שותפות ולא הקדים לו דמים ולא ערבון ולא הלווה ואינו ברשותו
ואינו מסייע עמו הילכך מותר ואין בו איסור כלל.

2. Vente basée sur la ruse

Quelle ruse doit-elle être évitée selon les Richonim ?

ספר הלכות גדולות סימן יא - הלכות פסח פרק כל שעה עמוד קעז

(תוספתא פ"ב, ירושלמי פ"ב ה"ב) ישראל וגוי שהיו באין בספינה והיה חמץ ביד ישראל, הרי זה מוכרו לנכרי או נותנו לו במתנה, וחוזר ולוקח ממנו אחר הפסח, ובלבד שלא יערים. ורשאי ישראל שיאמר לגוי עד שאתה לוקח במנה קח במאתים, שמא אצטרך ואבוא ואקח ממך אחר הפסח.

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות פסחים סימן רנו Facultatif

[בתוספתא] ישראל ועכו"ם שהיו באים בספינה והיה חמץ ביד ישראל הרי זה מוכרו לעכו"ם או נותנו לו במתנה וחוזר ולוקחו ממנו לאחר הפסח ובלבד שלא יערים אלא יתנו לו מתנה גמורה או ימכרו מכירה גמורה רשאי הישראל לומר לעכו"ם עד שאתה לוקח במנה קח במאתים שמא אצטרך ואקחם ממך אחר פסח.

שו"ת הרשב"א חלק א סימן ע Facultatif

[...] ותניא בתוספתא אחריתי ישראל וגוי שהיו באין בספינה והיה חמץ ביד ישראל הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו במתנה ובלבד שלא יערים.

חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף כא עמוד א

ומוכר לנכרי. כתב הרי"ט ז"ל הוא הדין ליתנו אלא דמילתא אגב אורחיה קמ"ל דאסור ליתן לגוי מתנת חנם, וכן הדין בשתפקירו כראוי דודאי אינו עובר עליו אבל חייב להוציאו מרשותו [מדרבנן, וכל שזכו בו הגוים קודם זמן איסורו ודאי מותר הוא לאחר הפסח כחמץ של נכרי והכי איתא בתוספתא (פ"ב ה"ו), ושם אמרו (ה"ז) שרשאי לומר לגוי עד שאתה לוקח במאה קח במאתים שמא אצטרך ואקח ממך אחר הפסח ובלבד שלא יערים, אבל אם הערים והוא רגיל לעשות כן בכל שנים למכור לגוי קודם הפסח וליטול לאחר הפסח קנסינן ליה והוא אסור לו ולכל ישראל לאחר הפסח, שעשאוהו כאילו הוא חמץ של ישראל המופקד ברשות גוי שהוא אסור לאחר הפסח ואף זה לפקדון נתכין אלא שהערים, וכן הוא בירושלמי (ה"ב), ע"כ.

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף ו עמוד א Facultatif

ובתוספתא שנינו ישראל וגוי שהיו באים בספינה והיה חמץ ביד ישראל הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו במתנה ובלבד שלא יערים ומשם כתבו קצת גאונים בישראל שמכר חמצו לגוי או שנתנו במתנה שכל שמשכו הגוי ואין ישראל רגיל לעשות כן בשאר השנים אלא שאירע לו עכשו כן מותר לישראל ליקח ממנו אחר הפסח ואף באותה תוספתא אמרו שרשאי ישראל לומר לגוי עד שאתה לוקח במנה בא וקח במאתים שמא אצטרך ואקח ממך אחר הפסח כמו שיתבאר והרי מכל אלו אתה למד שחמץ של ישראל ביד גוי אסור אא"כ קנאו הגוי קנין גמור ובלא הערמה

Les mots du jour à apprendre :

Pour exclure	לְאַפְּקֵי
Seulement	בְּלִבְד
Ruse	הַעֲרָמָה

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

תרומת הדשן סימן קכ

שאלה: מי שיש בידו עניני חמץ סמוך לפסח, וקשה עליו לבערם ורוצה לתתם לנכרי חוץ לבית במתנה גמורה. ואותו נכרי הישראל מכירו ויודע בו שלא יגע בהן כלל, אלא ישמרם לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתנה לו. שרי כה"ג או לאו?

תשובה: יראה דשרי, רק שיתנם לו במתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרם לו מכירה גמורה בדבר מועט. וראייה מפ"ב דגיטין /דף כ ע"ב/ דפריך והא בעיא ספר מקנה וליכא; ופרש"י ע"כ אפילו בדבר שאין בדעתו של נותן שיעכבו המקבל אלא יחזירו לו בודאי איקרי שפיר מתנה. ואסיק התם דאפילו אשה ידעה לאקנויי בכה"ג, ולא אמרינן דלא מכוונה אלא לשאלה בעלמא. ושרינן גט אשה ע"י מתנה כה"ג התם, ואף על גב דאי לא הוי מתנה לא הוי גט, ולא חיישינן לחומרא דאשת איש, וה"ה לגבי חמץ. ואין לחלק דשאני התם לגבי גט דמהני ביה מתנה ע"מ להחזיר, מהני נמי מתנה כה"ג, אבל לגבי חמץ דלא מהני ע"מ להחזיר, משום חומרא דחמץ כדאייתא בהגה"ה במיימון בהלכות שבת, לא מהני נמי מתנה כה"ג. וכיון דהך חומרא גופא דע"מ להחזיר ע"כ חומרא יתירה לגבי חמץ, דמסקינן פ"ק דקידושין /דף ו ע"ב/ דבכל דבר מע"מ =מתנה על מנת= להחזיר שמיה מתנה, בר מקדושי אשה משום דאשה לא מקנייה בחליפין. וא"כ די בחומרה זו לענין חמץ, ולא להוסיף עליה לדמות מילתא אחרית.

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחוה נתיב ה חלק ה דף מו טור א

ישראל וגוי שהיו באים בספינה וחמץ ביד ישראל הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו במתנה וחוזר ולוקח ממנו לאחר הפסח ובלבד שיתנהו לו במתנה גמורה. ורשאי ישראל לומר לגוי עד שאתה לוקח במנה קח במאתי שמא אצטרך ואקח ממך לאחר הפסח וכתב בה"ג ובלבד שלא יערים.

Comment le Beit Yossef comprend Rabbenou Yerouham ? Pensez-vous qu'il y a une Mahloket entre les Richonim sur Ha'arama ?

בית יוסף אורח חיים סימן תמח אות ג - ד ד"ה ושל ישראל

רבינו ירוחם (נ"ה ח"ה מו.) כתב על תוספתא זו בשם בה"ג (הל' פסח כט ע"ג) ובלבד שלא יערים ואיני מבין דבריו דהא שרי ליתנו לגוי במתנה ולחזור וללקחו אחר הפסח ואין לך הערמה גדולה מזו ואפילו הכי שריא מאחר שמוציאו מרשותו לגמרי ואפשר דשלא יערים דקאמר היינו לומר שלא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי: וכתוב בתרומת הדשן (ח"א) סימן ק"כ מי שיש בידו עניני חמץ ורוצה לתתם לגוי חוץ לבית במתנה גמורה ואותו גוי הישראל מכירו ויודע בו שלא יגע (בו) [בהם] הגוי כלל אלא ישמרם לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתנם לו יראה דשרי רק שיתנם לו במתנה גמורה בלי שום תנאי או שימכרם לו מכירה גמורה בדבר מועט אבל מתנה על מנת להחזיר לא מהני משום חומרא דחמץ כדאייתא בהגהות מיימון בהלכות שבת (פ"ו אות ב) [...].

Selon le Bah, y a-t-il une Mahloket Richonim sur Haaram ?

ב"ח אורח חיים סימן תמח

ב ואם מכרו או נתנו לגוי וכו'. תוספתא הביאה הרא"ש בפרק כל שעה בזה הלשון שמא אצטרך ואקחנו ממך וכ"כ הרמב"ם שמא וכו' וכן במרדכי (סי' תקמט) ורבינו ירוחם (שם מו א) אבל באגודה (פ"ב סי' כב) כתב בזה הלשון עד שאתה לוקח במאתים קח ממני במנה ואני אחזור ואקנה ממך אחר הפסח אלמא דרשאי להבטיחו שיחזור ויקנה ממנו וכדברי רבינו וכ"כ בתשובת מהר"ם (דפוס לבוב סי' שמ, קושטא סי' סח פראג סי' לא) שכתובה בתשובת הרשב"א סימן תת"נ גם מפורש באגודה דרשאי לומר לגוי שיקנהו בזול אף על פי דמשמע מדבריו שיחזור ויקנהו ממנו ביוקר ואפילו לומר לו בפירוש שיחזור ויקנהו ממנו ויתן לו ריוח נמי שרי כיון דהמכירה היא עכשיו מכירה גמורה בלי הערמה אבל הרא"ש העתיק איפכא עד שאתה לוקח במנה קח במאתים כלומר שיקח חמץ הרבה בסך מאתים אף על פי שאין צריך ליקח אלא במנה אבל לא יפרש לו שיקנהו בזול ולתת לו אח"כ ריוח שזה הוי כהערמה כמו שיתבאר בסמוך וכ"כ שאר המחברים הלשון כמ"ש הרא"ש ומיהו אפשר לפרש לשון זה דהכי פירושו עד שאתה לוקח במקום אחר בזול במנה קח ממני ביוקר במאתים שלאחר הפסח אני צריך אליו ואתן לך ריוח ואקחנו ממך:

Quelle explication le Bekhor Chor donne-t-il pour expliquer que la vente soit permise même avec Haarama ? (facultatif)

בכור שור מסכת פסחים דף כא עמוד א

מתני' ומאכיל לבהמה כו'. ראיתי להזכיר כאן מה שחידשו קצת סופרי זמנינו להתיר למכור לעכו"ם קודם הפסח בהמות שלו גם חמץ שדרכם לאכול כל ימות השנה כדרך מכירות חמץ הנזכר באו"ח סי' תמ"ח והבהמות אוכלים חמץ כל ימי הפסח ואחר הפסח חוזר ולוקח אותם מהגוי ומימי לא ראיתי כך ובפרט בעיר הזאת אשר רוב משא ומתן שלהם היה בעשיית חמץ יי"ש ושכר ומהפסולת היו מפטמים בהמות מהם לחלב ומהם לשחיטה ובהגיע ימי הפסח אף שכולם היו מוכרים חמץ שלהם לעכו"ם כנהוג מ"מ לא אשתמיט חד למכור גם הבהמות להאכילם חמץ והיו הבהמות מתקלקלים מאד עד איזה שבועות אחר הפסח שחזרו לאיתנם ואמרתי אסורה נא ואראה המראה הגדול הזה וכי הראשונים לא ידעו לדמות מכירה זו למכירת חמץ ומה טעם יש בה ואחרי העיון קצת אמרתי דלא דמו להדדי כלל **דהנה מעיקרא דדינא פירכא על מכירת חמץ הנהוג הלא מוכחא מילתא דהערמה טובא** שזה הקונה לאו גברא דאורחיה מעולם לקנות כך וזה אין דרכו למכור כך ועל הרוב הקונה הוא עני וקונה בכמה מאות חמץ כנהוג עתה שאין מוכרים בדבר מועט ושאר הוכחות טובא **אלא נ"ל כיון דהאיסור מדרבנן הוא דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי** וכל אחד מבטל חמצו בלב שלם כמ"ש הפוסקים דצריך ליתן כל ממונו ולא יעבור על לא תעשה וכ"ש איסור חמור כזה ולא נשאר כ"א איסור דרבנן שצריך לבערו מן העולם הם אמרו והם להתיר מכירה זו כמו שכתב בתוספתא הביאה הב"י סי' הנזכר ואף על גב דכתב שם הב"י בשם בה"ג שסיים התוספתא זו ובלבד שלא יערים והב"ח כתב שם שהוא לשון התוספתא גופה כבר התעורר הב"י על זה והקשה הא ודאי הערמה היא זו ותירץ שלא ימכור על תנאי פי' שלא יאמר ביטול המכירה בפירוש וכעין זה פי' גם הב"ח שלא יעשה באופן שישיאר בפסח כח הישראל על החמץ ע"י חותם וכיצא עיין שם, **אמנם כל זה להפקיע איסור דרבנן ומחמת הדחק שיהיה הפסד גדול ורב כשיבערו כל חמצם והתירו למכור באופן הנ"ל ולא פלוג בין רב למעט** אבל להפקיע איסור דאורייתא דהיינו להאכיל בהמות ישראל חמץ בפסח לא מהני מכירה שידוע שכוונתו רק להאכיל ולא להניח כך והכי מוכח מלשון רש"י ז"ל שפי' בשבת דף קל"ט ע"ב אהא דאמרינן התם הערמה דרבנן היא וז"ל הך הערמה לאו באיסור דאורייתא היא אלא באסורא דרבנן וכו' עכ"ל אלמא דאי דאורייתא לא הוה שרינן הערמה כלל ואפי' בדרבנן אמרינן התם היכא דמוכחא מילתא אין מערימין והא דאמרינן התם דמטילין שכר בחולו של מועד ע"י הערמה התם נמי לאו דאורייתא הוא דלא מסר הכתוב מלאכת חוה"מ אלא לחכמים וכן יש לתרץ ההיא דכל כתבי דף קי"ז (ע"ב) וכן בגיטין דף ס"ה (ע"א) גבי מערימין על מעשר שני דהתם נמי בדרבנן היא עיין שם.

ותו דהכא מוכחא מילתא דהערמה טפי דכי ימות מן הבהמה אין הגוי משלם לו כלום או היא חולה ושאר הזיקות דשכיחי טפי מבחמץ דמינח ניח הישראל משתדל בו ופשיטא דאין הגוי מקבל עליו האחריות הגדול הזה בשביל הנאה מועטת שיש לו. ותו דבשלמא במכירת חמץ כיון דלא סגי בלא"ה או שימכור או שיבער אמרינן דגמר ומקנה אבל הכא למה לו למכור בהמותיו בשביל הפסד מועט שיקולקלו זמן מה וחוזרים בשבוע או שתים ושלוש לאיתנם [...]

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תמח ס"ק י

[...] עיין תבואת שור בחדושי לפסחים [בכור שור] פרק כל שעה [כא, א] שאסור למכור הבהמות לעכו"ם, דהערמה הוא, ועובר איסור תורה, ומכירת חמץ מן התורה בביטול די ומדרבנן שרי במכירה, יע"ש שהאריך. וצריך עיון, דמשמע מכל הפוסקים דמכירה גמורה בעינן בחמץ, לא הערמה, ואין בכלל הביטול כלל. ועיין מה שכתבתי באות ח' בשם המשאת בנימין [סימן] נ"ח [...]

Les mots du jour à apprendre :

Dehors, sauf	חוץ
Condition	תנאי
Terminé, complet	גמור

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

Quelles sont les conclusions du Hatam Sofer pour permettre une vente avec Haarama ?

שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קיג

וז"ל תוספתא דמיתת ב"י סי' תמ"ח, ישראל ונכרי בספינה וחמץ ביד ישראל הר"ז מוכר לנכרי או נותנו לו במתנה וחוזר ולוקח ממנו אחר הפסח. וכתב עליו בה"ג ובלבד שלא יערים. וכתב ר"ו ואינו מבין דברי בה"ג, דהא שרי ליתנו לגוי במתנה ונחזור וללקחו אחר הפסח ואין לך הערמה גדולה מזו ואפ"ה שרי מאחר שהוציאו מרשותו לגמרי, ואפשר דשלא יערים דקאמר היינו שלא ליתנו לו על תנאי, עכ"ל. כוונתו מבואר, דהערמת מכירה זו היא היתר גמור מן התורה בלי שום פקפוק שהוא מוכר מכירה גמורה באחד מהקנינים שהגוי קונה, אף על פי ששניהם יודעים שרוצים בחזרת החמץ לאחר הפסח, מ"מ השתא מוכר הוא ויכול הלוקח למכרו ולאוכלו להקדישו להאבדו מבלי מוחה, אלא שהוא אהבו ואינו עושה כן ומשמרו עד לאחר הפסח וחוזר ומכרו לישראל היתר גמור הוא בלי פקפוק, ואחריות החמץ כל ימי הפסח על הגוי, ואפילו בפירוש יכול לומר להגוי אם נשאר החמץ בידך עד אחר הפסח ותרצה למוכרו אז קרוב לודאי שאקחנו ממך במקח השוה. וכתב רמב"ם בפירוש המשנה ר"פ כיצד מערימין [תמורה פ"ה מ"א] כל הערמה של היתר ומרמה של איסור ע"ש, ויש מקומות שאסרו חכמים להערים להפקיע איסור דאורייתא כדי שלא יפרצו ואם עבר והערים איסור דאורייתא אין כאן אלא איסור דרבנן, ובמעשר שני מצוה להערים משום דכתיב בפדיונו ברכה כמ"ש בירושלמי והוא במתני' דה"י עומד על הגורן [מע"ש פ"ד מ"ה] וכאן בחמץ היתרו הערמה להדיא, וע"כ היה קשה לרבינו ירוחם מה ובלבד שלא יערים דקאמר בה"ג הרי הערים והערים והתירו חכמים הואיל ויצא מרשותו של ישראל לגמרי, רוצה לומר מרשותו וכוחו ע"י קנין גמור וקנאו הגוי מן התורה, דהאי רשותו אינו רוצה לומר ביתו כי בספינה הם יושבים, אלא מרשותו וכחו היינו שמכרו, וא"כ מאי ובלבד שלא יערים דקאמר, ותיירץ שלא יתנה עמו בהדיא קאמר. והנה אם התנה עמו בהדיא גם בזה יש ב' דרכים, א' שאומר לו ותחזירהו לי אחר הפסח זה עובר על בל יראה ובל ימצא, אך אם אומר על מנת שתחזירהו לי ה"ז מכירה גמורה לחלוטין אלא שצריך לקיים תנאו, ויש ביד ישראל למחול התנאי וה"ז מכור לעולם ואם נמי אינו מוחל התנאי מ"מ מכירה ומתנה גמורה הוא ומקיים תנאו ואזיל, ואף על גב דכל ימי הפסח המכירה תלוי ועומד בקיום התנאי, מ"מ כיון שאין הדבר תלוי ביד ישראל אלא ברצון הגוי אם לקיים תנאו או לא, הרי זה מכירה גמורה מן התורה אלא ערמה זו אסורה מדרבנן משום חומרא דחמץ, כ"כ רדב"ז ומביאו מג"א סימן תמ"ח סק"ה, והוא ברדב"ז ח"א ר"מ ובמג"א בטעות נרשם:

ועפ"י"י נהגו בכל תפוצות ישראל למכור החמץ לנכרי המכירו ומחזירו אחר הפסח, אך ימכרו כדינו היינו בנתינת כסף ומשיכה לביתו ממש והאחריות על הלוקח, ושוב אח"כ יכול הישראל לקבל עליו אחריות חמצו של גוי בביתו של גוי ושפיר דמי, אך תחלה ימכרנה שיהיה מכירה גמורה שהאחריות על הגוי וגם ישום החמץ בדמי שוויי שלא יהא אונאה בבטול מקח, ואם א"א להוציא החמץ מביתו של ישראל הרי משכיר לגוי חדרו על ט' או יו"ד ימים ומוכר החמץ אגב שכירות קרקע בשטר שגוי קנה קרקע בשטרא, ובפפד"מ הדפיס מ"ו הגאון בהפלא"ה זצ"ל נוסח שטר בלה"ק, ואחריו מ"ו מו"ה הגאון נתן אדלער כ"ץ זצ"ל בשינוי והוא נדפס בס' קונטרס הסמ"ע, ואני תקנת השטר בלשון אשכנז ובדפוס ע"י ר' בער פרענק בסדר הגדה בווען, וב"ד צדק דפראג תקינו קצת בנוסח אחר ונדפס בהגדה דפראג, וכל אפין שווין המכירה גמורה היא וכל המפקפק ראוי לגערה:

וראיתי שנשתבשו אנשי ק"ק טעלקע וסברו כיון שהחמץ מעורב יותר מכדי אכילת פרס הוא דרבנן וע"כ מותר להערים, ושיבוש הוא בידם, דאי ההערמה במכירה אסורה באיסור דאורייתא לא הועילו כלום, וטעו בדינם, דנהי היכא דליכא בכדי אכילת פרס ליכא כרת, מ"מ כל דליכא ס' איכא איסור דאורייתא או לאו או עשה ותליא בפלוגתת ר"ת והר"י דאורליינש בתוס' פ' ג"ה [חולין צ"ט ע"א], וכיון דאיכא באכילתו איסור דאורייתא עכ"פ שוב איכא בשהיותו לאו דבל יראה דהרי איכא בכלי זה כזית חמץ שלא נתבטל, וכ"כ מג"א רס"י תמ"ב דבמין במינו דבטל לגמרי מן התורה ליכא בשהיותו איסור דאורייתא אבל בשאינו מינו טעם כעיקר דאורייתא ולא בטיל איכא בשהיותו לאו דאורייתא, וסיים שם לעיין בטיו"ד סי' צ"ח לדעת רש"י, פי' דס"ל בהיפוך מין במינו לא בטיל ובשאינו מינו טעם כעיקר לאו דאורייתא אלא דלא קי"ל כרש"י בזה:

והנה בהיות עדיין הגאון מו"ה ברוך פרענקל זצ"ל אב"ד דק"ק לייפניק בחיים חיותו, אירע מעשה שהלשינו מלשינים אצל שרי המדינה דמעהרין שיהודים מוכרים חמצם בשטרות מבלי שטעמפל/חותמת/ חותם הקיר"ה, וכשבא הדבר לפני החסיד קיר"ה אמר הדבר ידוע שאין זה מו"מ של תגר אלא ענין דת רעליגיאהן ע"כ אין זה בחיוב שטעמפל, ועי"ז נולד קצת ספק בלב הגאון זצ"ל הנ"ל דמשמע דמדינא דמלכותא פסול השטר ההוא. ולבבי

לא כן ידמה, כי השטר כשר הן בדין ישראל אם בא הגוי להוציא מקחו בדיינים הרי הוא שלו הן בדין או"ה, אלא שאז כשיתבענו בדאו"ה צריך לשלם תחלה השטעמפל, אך הקיר"ה בחסדו וישרנותו אמר שעל כיוצא בזה לא הטיל עול השטעמפל כיון שאין טעם הקונה ומוכר לדרך תגרים אלא להפקיע מאיסור חמץ ועל כזה לא הטיל עול מס השטעמפל:

אמנם מי שיש לו בהמות ורוצה שלא יפסידו בהכחשה כידוע דהפסד בהמה טהורה רב מהכיל אם תעמוד ח' ימים בלי פיטום הראוי לה, הדרך היותר טוב ליתנה לגוי לפטמה ולקצוב לו שכר יפה אם יחזיר לו הבהמה מפוטמת בטוב והוא יפטם במה שירצה בשעורים או אפילו במי י"ש של אורז שקורין רק וכדומה, ואם מפטמה אח"כ בחמץ מה לנו בזה ואין אנו נהנים מחמץ בפסח בזה:

אך גם אם ירצה למוכרה לנכרי כדרך שמוכרים חמץ, לית לן בה, וכן נוהגין עתה בכל המדינות, והגאון בעל ספר תבואות שור בחידושי לפסחים [כ"א ע"א] כתב בזה דברים מתמיהים כאשר הארכתי במק"א

Les mots du jour à apprendre :

Cadeau	מְתָנָה
Bateau	סְפִינָה
Pendu, dépend	תָּלוּי

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

3. S'appuyer sur la vente Lékhath'ila

שם סעיף ד

רשאי ישראל לומר לאינו יהודי בשעה חמישית או קודם: עד שאתה לוקח חמץ במנה קח במאתים שמא אצטרך ואקחנו ממך אחר הפסח; אבל לא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי, ואם עשה כן הרי זה עובר בבל יראה (שמות יג, יז) ובל ימצא (שמות יב, יט).

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמח סעיף ג

חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, אסור בהנאה אפילו הניחו שוגג או אנוס. ואם מכרו או נתנו לאינו יהודי שמחוץ לבית קודם הפסח, אף על פי שהישראל מכרו לאינו יהודי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתננו לו, מותר ובלבד שיתננו לו מתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרנו לו מכירה גמורה בדבר מועט; אבל מתנה על מנת להחזיר לא מהני.

לבוש אורח חיים סימן תמח סעיף ג

ישראל שיש לו חמץ הרבה יכול למוכרו או ליתנו לגוי שמחוץ לבית קודם הפסח, ואף על פי שישראל מכירו לגוי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא שימכרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתננו לו מותר, שהרי הוציאו מרשותו לגמרי ואינו שלו כלל. ובלבד שיתננו לו במתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרנו לו מכירה גמורה בדבר מועט בלי שום תנאי: * הג"ה ועיין לעיל סימן ת"מ סעיף ד': ויעשה בו הגוי בפסח מה שירצה. ואם עשה שום תנאי הרי זה עובר בבל יראה ובבל ימצא. ומתנה על מנת להחזיר אף על גב דלשאר מילי מהני, בחמץ לא מהני, משום חומרא דחמץ: * הג"ה ועיין לקמן סימן תרנ"ח סעיף ד' ובסימן י"ד סעיף ג' ובעטרת זהב סימן ש"ה סעיף ח':

ב"ח אורח חיים סימן תמח

כתוב בתרומת הדשן בסימן קי"ט ראו להורות לתת לגוי מחוץ לבית וכו' משמע שצריך שהחמץ עצמו יהא חוץ לבית וכ"כ במהרי"ל שלא יהא הישראל כמו נפקד בחמץ מן הגוי והב"י בשלחן ערוך (סע' ג) כתב ואם מכרו או נתנו לגוי שמחוץ לבית קודם הפסח וכו' ויש לטעות בלשונו שהקפידא היא שהגוי יהא מחוץ לבית שאיננו משרת לישראל בביתו כי אז נראה כאילו לא יצא החמץ מרשות הישראל ואין להקפיד אם נשאר החמץ בבית הישראל אם לאו ואינו כן אלא כדפרישית:

ובמדינה זו שרוב משא ומתן הוא בין שרף ואי אפשר להם למכרם לגוי מחוץ לבית בפרט למחזיקים באורנד"א יש להתיר בענין זה שימכור לגוי כל החמץ שבחדר וגם החדר עצמו ימכור לגוי אלא כיון דקיימא לן דאין הגוי קונה קרקע אלא בשטר עם נתינת הכסף כדאיתא בפרק קמא דקידושין (יד ב) וטריחא מילתא לכתוב שטר גם אולי יעלה על דעת הגוי להחזיק בחמץ שלא להחזירו כיון שהשטר בידו ואיכא הפסד מרובה צריך שיהא מתנה עם הגוי ושיאמר לו אני מקנה לך גם החדר בכסף זה שאתה נותן לי אף על פי שלא כתבתי לך שטר על מכירה זו דאמירה זו מהני דקני לה וכדמשמע בחושן משפט סוף סימן קצ"ד (עמ' קצו) וכן פסק לשם בב"י (ד"ה וכל) ויהא נזהר שיאמר כן בתחלת המקח דאם לא כן ה"ל אמירה זו פטומי מילי (ב"מ סו א) להרא"ש (שם פ"ה סי' כז) כמ"ש בחושן משפט סימן ר"ז (עמ' רסז):

מחצית השקל אורח חיים סימן תמח ס"ק ד

(ד) שמחוץ כו'. פירוש גם החמץ. משמע דהגוי וודאי צריך להיות חוץ לבית, ואסור למכרו לגוי הדר עמו, וכך דעת הרב ב"י [ד"ה ואם מכרו]. אבל האחרונים חלקו דאין כוונת תרומת הדשן [סימן קיט וסימן קכ] כי אם על החמץ שיהיה חוץ לבית, אבל בגוי לא איכפת לן, אם לא שהוא עבדו כנעני דגופו קנוי לו ויד עבד כזה כיד רבו דמי:

אליה רבה סימן תמח

(ז) שמחוץ לבית וכו'. פירש הב"ח [סעיף ב] שהחמץ יהא חוץ לבית שלא יהא ישראל כמו נפקד בחמץ מעכו"ם. והנחלת צבי [סק"א] כתב כשהוא בחדר מיוחדת או מחיצה גבוה עשרה סגי. וכן כתב הט"ז [סק"ד] דייחוד קרן זוויות מהני. ומ"מ לכתחילה נראה אין להקל בחמץ גמור, דאין למכור לכותים אם החמץ בבית ישראל אף שמוכר לכותים הכל כדינא. אם לא כמ"ש הב"ח [...]

מעשה רב הלכות פסח (גר"א)

קפ. שלא למכור שום דבר חמץ כי אם מכירה עולמית: קפא. אחר הפסח אין ליקח מן השוק מה שאופין מקמח של ישראל ומשמרים ויי"ש ושכר של ישראל כי המכירה גרוע ע"כ לא יקנה רק שיהא משל א"י או הקמח של ישראל אם אינו לתותה ויי"ש ושכר של ישראל לא ישתה עד שיעשה מחדש:

אשל אברהם (בוטשאטש) סימן תמח

אם מכרו. במקום אחר כתבתי אודות מכירת חמץ, שהוא בבחינת מחשבה ניכרת מתוך מעשיו שאינו רוצה לקנות. הנה עכ"פ י"ל שזה בגדר ספק, אולי הרי זה בגדר מחשבה ניכרת מתוך מעשיו שאין קנין, ולזה לגבי דאורייתא להאכיל חמץ לבהמות בפסח ספק דאורייתא לחומרא, מה שאין כן לגבי בל יראה אחר שביטל דהוה ליה רק ספק דרבנן ולקולא. [...]

אך מצד טבילת הכלים הנמכרים בערב פסח בכלל החמץ דלית דחש לטבלם, מזה נראה מוכרע דפסיקא להו שבודאי המחשבה ניכרת מתוך מעשיהם שאין מכר כלל. ומכל מקום מהני לגבי תקנת חז"ל שלא לסמוך את עצמו על ביטול וכמו שכתבתי במקום אחר באריכות בזה. אך גם אי נימא שאין זה רק בגדר ספק מחשבה ניכרת, מכל מקום אתי שפיר גם לגבי הטבילה דהרי איפלגו הפוסקים ז"ל [ב"י יו"ד סוף סימן קכ] אי טבילת הכלים הוא מהתורה הק' או רק מדרבנן וקרא אסמכתא, ודי בהדחה בשנשתמשו בהם בצונן. ואם כן הוה ליה כעין ביצה דסימן ס"ו [סעיף ד בהגה] דלגבי דאורייתא יש כאן ספק ספיקא ולגבי דרבנן אין כאן רק ספק אחד. וכמו שכתבתי בזה במקומות רבים, וכן הוא בזה. דיש ספק ספיקא לקולא לדאורייתא, ספק שטבילת כלים רק דרבנן, וספק שמא היה המחשבה ניכרת ממעשיהם. ולגבי דרבנן די בספק אחד אולי היה ניכר, ולגבי חמץ די בספק אולי לא היה ניכר והוי מכירה טובה. ואין בזה ב' דסתרי או ממה נפשך, כי גוף הכלי שלא נמכרה אין עליה שום איסור אחר פסח לכולי עלמא. וכן נראה שדנין זה לספק, ולזה הוא לקולא דרבנן לכל צד:

עוד מצאתי. מו"ח נ"י אמר דלא שייך הערמה בהמכירה שלהפקיע בל יראה, כיון שכתב המשאת בנימין ז"ל [שו"ת סימן מג] שעומד ומצפה לקנות אחר פסח והוא קודם לכל אדם, הרי יש זכות היטב שמותר להיות מצפה לקנות אחר פסח. ואמר זה כלעומת שכתב אליו הרב הגאב"ד ק"ק בוזאנב יצ"ו החסיד מ' חיים זאב נ"י, שיש חשש הערמה במכירת מה שקורים פר ריביני ביטין. והתבואות שור ז"ל [בכור שור פסחים כא, א] הקפיד בהערמה ניכרת. גם שעיקר דבריו שם לגבי דאורייתא בהנאה מחמץ בפסח ע"י בהמות שמכר, ואמרתיו לו שגם אם הפקר

או מכירה לזמן לא מהני להתיר בל יראה, כמו שראיתי כתוב זה בסגנון לשון הירושלמי [פסחים פ"ב הלכה ב] מפקיר חמצו לאחר פסח כו', מכל מקום להיות מצפה לקנותו אחר פסח אין איסור. והנה לשון התוספתא [שם פ"ב הלכה ז] מורה כן שמותר לומר אני אקנו ממך במאתים והיינו בוודאי אחר פסח, וגם שאמר סתם כוונתו ודאי לאחר פסח. והרי מי שאינו עומד בדבורו אין רוח חכמים נוחה הימנו, ומסתמא כן הוא גם לגבי בן נח כשיש ע"י זה פרסום קידוש שם שמים, וממילא מפורש שמותר להיות מצפה לקנותו אחר פסח, וגם שהבטול הוא שיהיה בעיניו כעפרא דארעא, מכל מקום מצד אל תדאג דאגת מחר כי אינך יודע מה יולד יום, אין ניגוד ע"י מה שבדעתו אחר פסח לקנותו ושיהיה חשוב בעיניו אם יגמור השי"ת עליו חיים, כיון שכל ימי פסח הוא בעיניו כעפרא דארעא. וקיים מה שאמר הכתוב [שמות יב, טו] תשביתו, בכל ימי פסח. והפקר לזמן אם ביטול מצד הפקר אולי אינו מועיל מדרבנן, או אולי סגנון דהפקר שלא יהיה לו גורם לממון הוא שצריך להיות כל הזמנים, מה שאין כן כוונת הביטול כעפרא די בימי פסח לבד, כן נראה נכון היטב:

Les mots du jour à apprendre :

Comme si	כְּאִלוּ
Ail, aucun	שׁוּם
De deux choses l'une	מִמָּה נִפְשָׁה

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן צה

בענין מכירת חמץ אדר תשכ"ח לרב אחד.

הנה בדבר שאלתך אין סברא להחמיר אחר הפסח שלא לאכול חמץ שמכר חנוני ישראל לנכרי במכירת חמץ כנהוג שמא לא היתה המכירה בלב גמור, משום שהוא דברים שבלב שאינם דברים, ואנן סהדי ליכא אף בפושעים וכ"ש בסתם בני אדם דמה שיכולים לתקן שלא יעברו איסור הרי יש אדרבא חזקה דלא שביק היתרא ואכלי איסורא כדאמר רבא בחולין דף ד' ע"א, ואף אם נימא שבזה"ל ליכא חזקה מ"מ אנן סהדי לא הוי וממילא אף אם לא היה בלב גמור הוא דברים שבלב שאינם כלום לבטל המכירה.

ובענין היוצא מביתו קודם ל' יום לפסח ואין דעתו לחזור בתוך הפסח ויש לו חמץ ידוע בביתו אף שנחלקו בזה הפוסקים עי' מ"ב ס' תל"ו אות ה' אם צריך לבער מכל מקום בלא זה יצטרך למכור חמצו, דהא יהיו אסורין בהנאה כדאיתא ברמ"א שם /שו"ע או"ח ס' תל"ו/ שאוצר חיטים שיש בקרקעית הבור חיטים מחומצים אף שאין זקוק לבער וסגי בבטול יהיה אסור ליהנות מאותן חיטים כשיפנה האוצר בחמץ ידוע עיין שם משום שאפשר נתכוין לחזור ולזכות בהם אחר הפסח, עיין בח"י ס"ק ח' ובמ"ב ס"ק י"ז, וכ"ש בהלך בשיירא ולא"י שודאי יבא ויזכה בה, שלכן אף להמקילין יצטרך למכור כדי שיהיו מותרין לו בהנאה.

ולגבי בן אמעריקא שחמצו שם והוא בא"י, הנה מעיקר הדין הכל הולך אחר החמץ ואסור לזכות בו עד עבור יום טוב אחרון של פסח באמריקא שהוא כמו ז' שעות אחר א"י. אבל מ"מ בדיעבד אם זכה בו לאחר אחרון של פסח בא"י מותר בהנאה. וכן מסתבר אם הרב יקנה בחזרה כשכבר עבר יום הז' בנוא יורק שהוא רק מדרבנן מדין יום טוב שני, ואף אם יקנה הרב תיכף כשעבר יום הז' בארץ ישראל שבנוא יורק עדיין היא יום הז' דפסח מדאורייתא ויהי' אסור, יש לדון להקל מכיון שנמצא עתה בא"י שנגמר גם לבן חו"ל יום הז' בשקיעה דא"י שמעיקר הדין אזלינן

בתרי', רק שראוי להחמיר לילך גם אחר החמץ ואין להחמיר אחר הפסח שחמץ שעבר עליו הפסח הוא מדרבנן. ידידו המברכו. משה פיינשטיין.

שו"ת אור לציון חלק ג - הערות פרק ט - דיני מכירת חמץ הערה א

[...] והנה בדורות קודמים לא היה מנהג אצל בני ספרד שכל הקהילה תנהג לעשות מכירת חמץ, וכפי שנהגו כן בני אשכנז כמובא בשדי חמד אסיפת דינים מערכת חמץ ומצה סימן ט' אות ו', ולא היו מוכרים אלא מעטים ממש מתוך הקהילה, שהיה להם חמץ רב, ולא היו יכולים לגמור את כל החמץ לפני הפסח. (וראה גם בשדי חמד שם אות כ'). וגם הם כשמכרו היו מוציאים החמץ מביתם ונותנים לנכרי. וראה במ"ב שם ס"ק י"ב. או שהיו נותנים את החמץ בחדר וסוגרים אותו ונותנים המפתח לנכרי הקונה [...]

וכבר כמה אחרונים פקפקו במכירת חמץ הכללית מחשש הערמה בדאורייתא, שיש חשש חסרון סמיכות דעת בקנין, ובעיקר באופן הכללי שנעשה. וראה בזה במחצית השקל שם ס"ק ד' ובשו"ת שואל ומשיב ח"ב סימן ע"ז. וראה באורך בשדי חמד שם סימן ט' אות ו'.

ואולם המנהג להקל בזה, ורוב הציבור מוכר את החמץ לנכרי, ולא חוששים לחסרון בסמיכות דעת, וכדעת החת"ס בחאו"ח סימן ס"ב וחיו"ד סימן ש"י ובשדי חמד שם. וראה גם בספר אור לציון שביעית במבוא הספר ענף ג' אות ב'. וכיון שהמנהג כן אפשר לסמוך לכתחילה על מכירת חמץ הכללית הנהוגה כיום, ובלבד שעשה מחיצה לחמץ, [...]

ואולם כיון שיש פקפוקים בעיקר המכירה כפי שהיא נהוגה היום, וכמו שנתבאר לעיל, כדאי יותר לגמור את כל החמץ לפני הפסח, ולא להזדקק למכירה. ורק מי שיש לו כמות גדולה של חמץ, וכמו בעל מכולת וכדומה, כיון שמדינא מועילה המכירה, ורק ממידת חסידות יש להמנע מכך, יוכל לסמוך על המכירה, ויסגור את החמץ וכמו שנתבאר. (וראה גם באליה רבה שם שכתב, שאין להקל אלא למי שמשאו ומתנו בכך. וראה גם בנשמת אדם מכירת חמץ סימן ח'). וראה לעיל בפרק ז' בבאורים לתשובה ט' לענין חובת בדיקה לבעל חנות שמוכר את חמצו. ועל כל פנים כל זה בחמץ בעין שאסור בשהיה בפסח, ואף במוצרים שהם ספק חמץ, כגון ממתקים וכדומה, אבל דברים שאין בהם איסור שהיה, וכמו שנתבאר לעיל בפרק ח', ע"ש יכול לכתחילה להשהותם להלן בדיני תערובת חמץ [...]

ועוד נראה, שיש דוקא עדיפות למי שגומר את חמצו לפני הפסח, שלא יעשה מכירת חמץ, והוא כדי שלא יכנס לחשש בל יראה ובל ימצא. שהרי כיון שמוכר את החמץ שאולי נשאר ברשותו, א"כ כשהוא מבטל את החמץ, אינו מתכוין לבטל את החמץ שהוא מוכר לנכרי, (ראה פרמ"ג בסימן תמ"ח א"א ס"ק י' ובסדר מכירת חמץ שבסוף הלכות פסח להגר"ז ובשו"ת חת"ס או"ח סימן ס"ב. וראה עוד בקצוה"ח סימן קצ"ד ס"ק ג' ובמקור חיים סימן תמ"ח ס"ק ה'), והרי מצוי שיהא חמץ זה פחות משהו פרוטה שלא חלה עליו המכירה, ומאידך פעמים שיש בו שיעור כזית שעובר עליו בשהיה, ונכנס לחשש בל יראה, (ראה מה שנתבאר בזה לעיל בפרק ז' תשובה י"ט לענין היוצא מביתו קודם הפסח), ולכן יש מקום להעדיף בכהאי גוונא שלא למכור את החמץ.

Les mots du jour à apprendre :

Comme c'est l'habitude	כְּנִהוּג
Nous sommes témoins	אָנן סְהָדִי
Forte, Force de loi	חֲזָקָה

Biographies:

Levouch – לבוש

Rabbi Mordeh'ai Yafé est né en 1530 à Prague. Il compte Rachi et Hillel parmi ses ancêtres et est élève Mouvhak du Rama, il étudia aussi auprès du Maharshal. Très grand érudit, il étudia aussi la philosophie, l'astronomie et les mathématiques, ainsi que la Kabala, domaines qui auront une place dans son ouvrage. Il fut nommé Rav dans plusieurs villes comme Prague, Grodno, Lublin (où il devient l'un des dirigeants du Conseil des Quatre Terres) et Pozen, où il restera Grand Rav jusqu'à son décès en 1612.

Après la parution du Choulh'an Aroukh qu'il estima trop succinct, il décida d'écrire son ouvrage le levouch Malkhout, organisé autour du Tour et qui offrirait plus d'explications, tout en mettant davantage en avant le Minhag Ashkenaz. Son importance fut telle que des grands commentaires sont apparus ultérieurement, comme le Elia Zouta et le Elia Raba régulièrement rapportés en référence Halah'ique.

Iguerot Moshé - אגרות משה

Le Rav Moshé Feinstein est né à Uzda en Russie en 1895. Son père est le Rav David Feinstein, Rav de Uzdan et descendant de l'éminent Rabbi Yom Tov Lipman, auteur du Tosfot Yom Tov. Il étudie avec son père et aussi dans les Yeshivot de Sloutsk, Shklov et Amstislav, avant d'être nommé Rav de Lubań où il sert pendant seize ans. Sous la pression croissante du régime soviétique (qui confisque et détruit une de ses premières œuvres, y compris un commentaire sur le Yeroushalmi), il déménage avec sa famille à New York en 1936 où il demeure le reste de sa vie. À son arrivée, il devient le Rosh Yeshiva de la Yeshiva Metivtha Tifereth Yerushalaim. Plus tard, il établit une branche de la Yeshiva à Staten Island à New York, maintenant dirigée par son fils, le Rav Reuven Feinstein. Son autre fils, le Rav David Feinstein, dirige celle de Manhattan. Il préside l'Union des Rabbins orthodoxes des États-Unis et du Canada, ainsi que le Moetsset Gedolei HaTorah de l'Agoudat Israel des États-Unis des années 1960 jusqu'à sa mort. Il a également tenu un rôle de leadership pour le "Israël H'inoukh Atzmaï". Eminent talmudiste et décisionnaire, il est considéré par beaucoup comme le Gadol Hador aux Etats-Unis particulièrement, y compris par le Rav Yaakov Yisrael Kanievsky (le "Steipler"), le Rav Aharon Kotler, le Rav Yaakov Kamenetsky et le Rav Yossef Shalom Eliashiv, même si plusieurs d'entre eux sont bien plus âgés que lui.

La plus grande notoriété du Rav découle de toute une vie passée à répondre aux questions de Halakha qui lui ont été sans cesse posées par les Juifs du monde entier. Il écrit environ deux milliers de réponses dont la plupart sont liées à la pratique juive dans l'ère moderne. Le Iguerot Moshe est un responsa de huit volumes, étudié par toutes les sommités rabbiniques du monde entier.

Le Rav décède aux Etats-Unis le 23 mars 1986. On dit que ses funérailles en Israël furent les plus importantes depuis l'époque de la Mishna. On estime que 300 000 personnes ont participé à ses obsèques qui se sont tenues le jour de Chouchan Pourim 5746. Le Rav Shlomo Zalman Auerbach, qui est lui-même considéré comme un géant de la Torah, refuse de faire son éloge en disant: « Qui suis-je pour faire son éloge? « J'ai étudié ses livres, j'étais son talmid (élève) ».

Liste des 86 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot

1. Birkot Hatorah
2. Choméa Kéoné
3. Arévout
4. Kavana dans le Chema
5. Position pour le Chema
6. Méah Brah'ot
7. Amen Yetoma
9. Les quantités pour les Brah'ot
10. Les Brah'ot de consommation
11. Brah'a Chééina Tsrih'a
12. Ikar Vétafel
13. Méein Chaloch

14. Brah'a sur un interdit
15. Anigrone
17. Birkat Haguefen
18. Natei Inchei
19. Birkat Haréah'
22. Les jus
23. Trima
24. Pat Kisin (1)
25. Pat Kisin (2)
26. Les Apéritifs
- 27-31 Zimoun
32. Tefilat Haderekh

- 33 -34. Birkat Hagomel
38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit
39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli
40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot
41. Hatov Véhamétiv sur le vin
42. Cheva Brah'ot (1)
43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot
46. Birkat Halevanah
- 47-49. H'azarat Hachats'

Sougiot sur les H'aguim

- Hanouka**
8. Emplacement de la Hanoukia
 44. Ner Ich oubeto
 45. Ner Ich oubeto (2)
- Pourim**
16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek
- Pessсах**
20. Biour H'amets
 58. Bedika des miettes
 86. Vente du Hamets
- Sefirat Haomer**
21. Un seul grand compte
- Roch Hachana**
35. Les trois Livres
- Soukot**
36. Mitstaer

Sougiot générales

37. Bal Tossif
50. Tokh Kédé Dibour
- 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o

54. Mitsvot lav lihanot nitanou
- 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama

57. Zerizim makdimim lemitsvot
71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva

Chabbat – Meleket Mah'chevet

59. 60. 61. Mit'assek
62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven

65. à 68. Psik Réchek
69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah

75. 76. 77. 78. 79. Grama
80. Chinouy

Hachkafa- pensée juive

- 81 à 84. Tsaar Baalei Haim

Yorei Dé'ah

73. 74. Maaser sur les gains